

ปัญหาการพิจารณาคดีในชั้นศาล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565¹

ศิริพร สมหวัง²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการพิจารณาคดีในชั้นศาล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี หลักการสำคัญ เกี่ยวกับการปรับเป็นพินัย ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับเป็นพินัย ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2566 เป็นต้นไป กฎหมายฉบับนี้ ถือเป็นการพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับนานาประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศโปรตุเกส ประเทศอิตาลี และประเทศฝรั่งเศส และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน โดยได้ปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกันและในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจขอทำงานบริการสังคมแทนการชำระค่าปรับได้ โดยไม่มีการกักขังแทนค่าปรับดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญา ย่อมจะช่วยทำให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป³ โดยกำหนดให้วิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัยเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรมและไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร มีเจตนารมณ์เพื่อให้การออกข้อบังคับไม่ยึดติดอยู่กับการพิจารณาคดีอาญาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁴ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าการพิจารณาคดีความผิดทางพินัยในชั้นศาลตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการพิจารณาคดีในชั้นศาล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ร่างลัญณ์ ลาพินิ. ทำไมต้องปรับเป็นพินัย?, เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. , หน้า 2-4, [Online]. <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/589944>.

⁴ ร่างลัญณ์ ลาพินิ, คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กันยายน 2566, หน้า 62-63.

ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ยังมีความไม่ชัดเจนและยังไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในบางประการ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการพิจารณาคดีในชั้นศาล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง ปัญหามาตรการที่นำมาใช้กับจำเลยที่เป็นเด็กและเยาวชน

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ข้อ 6 กำหนดว่า “ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาสำหรับคดีประเภทใดไว้เป็นการเฉพาะหากข้อหาตามฟ้องในคดีดังกล่าวมีความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย ให้นำวิธีพิจารณาตามข้อบังคับนี้ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวในส่วนที่เป็นความผิดทางพินัยเท่าที่จะทำได้ คดีความผิดทางพินัยที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวให้คำนึงถึงการคุ้มครองและการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ”⁵

การกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางพินัย อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว โดยคำนึงถึงการคุ้มครองและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ผู้ศึกษาเห็นว่า ข้อบังคับดังกล่าวยังมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนว่าจะนำมาตรการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาใช้บังคับกับจำเลยที่เป็นเด็กและเยาวชนในคดีความผิดทางพินัยได้เพียงใด ซึ่งเมื่อพิจารณา มาตรา 132 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่สมควรใช้เงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ศาลจะส่งตัวจำเลยไปยังสถานพินิจหรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายก็ได้⁶ มาตรการดังกล่าวที่ให้ส่งตัวจำเลยไปยังสถานพินิจหรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยคดีความผิดทางพินัยหรือไม่ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการจำกัดอิสรภาพของจำเลยในการดำเนินคดี ไม่มีการจับกุม คุมขังและไม่มีการนำมาตรการกักขังแทนค่าปรับมาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัย ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรศึกษาว่าจะนำมาตรการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 132 วรรคสอง มาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัยได้หรือไม่เพียงใด เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลร้ายกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางพินัย

⁵ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ข้อ 6.

⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 132 วรรคสอง.

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องของ
ทนายความ

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ข้อ 10 วรรคหนึ่ง
กำหนดว่า “จำเลยอาจแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนได้ โดยแสดงหลักฐาน
การแต่งตั้งเป็นหนังสือต่อศาล”⁷

จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่อง
ของทนายความตามข้อบังคับดังกล่าว ยังไม่เป็นธรรมกับตัวจำเลย เนื่องจากคดีความผิดทางพนันกฎหมายไม่ได้
บัญญัติให้ศาลตั้งทนายความให้กับจำเลย เพราะความผิดอาญาที่ปรับเปลี่ยนมาเป็นการผิดทางพนันนั้น เป็น
ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องตั้งทนายความให้กับจำเลยในคดี
ความผิดทางพนัน ซึ่งเมื่อพิจารณาความผิดหลุโทษ ตามมาตรา 102 แห่งประมวลกฎหมายอาญา⁸ จะเห็นได้ว่า
ความผิดหลุโทษเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย มีอัตราโทษสถานเบา ศาลก็ต้องสอบถามจำเลยเรื่องทนายความ หาก
จำเลยไม่มีและต้องการทนายความศาลก็ต้องตั้งทนายความให้ แต่คดีความผิดทางพนัน ซึ่งเป็นคดีที่มีอัตราโทษ
ปรับที่สูง กลับไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องของทนายความ และปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับ
คุ้มครองในเรื่องการจัดหาทนายความในคดีที่มีอัตราโทษปรับที่สูง ย่อมทำให้จำเลยเสียโอกาสในการต่อสู้คดี
กรณีที่ไม่สามารถจัดหาทนายความได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นควรศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยใน
การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องของทนายความ

ปัญหาประการที่สาม ปัญหามาตรการทางกฎหมายกรณีโจทก์ขาดนัดในการพิจารณาคดี

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ข้อ 13 กำหนดว่า
“ถ้าจำเลยไม่ยื่นคำแถลงความประสงค์ในการต่อสู้คดีหรือไม่มาแถลงความประสงค์ในการต่อสู้คดีภายใน
กำหนดเวลาตามข้อ 12 หรือแถลงไม่ประสงค์ต่อสู้คดี ให้ศาลพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพนันของเจ้าหน้าที่
ของรัฐและจะมีคำพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้”

ถ้าจำเลยประสงค์ต่อสู้คดี ให้ศาลถามจำเลยว่าประสงค์จะโต้แย้งในปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดทางพนัน
หรือจำนวนค่าปรับเป็นพนัน จากนั้นให้ศาลพิจารณาว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานหรือไม่ หากเห็นว่าจำเป็น
ก็ให้โจทก์และจำเลยนำพยานหลักฐานเข้าสืบ

⁷ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ข้อ 10 วรรคหนึ่ง.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102.

ในกรณีที่ต้องสืบพยานหลักฐาน ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว โดยแจ้งให้โจทก์และจำเลยมาศาลตามกำหนดนัดเพื่อพิจารณาและสืบพยานในวันเดียวกัน”⁹

จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นว่า ในกรณีที่จำเลยประสงค์ต่อสู้คดี และศาลเห็นว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐาน ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว โดยแจ้งให้โจทก์และจำเลยมาศาลตามกำหนดนัดเพื่อพิจารณาและสืบพยานในวันเดียวกัน ข้อบังคับข้อนี้ไม่ได้มีการกำหนดต่อไปว่า ในกรณีที่โจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดศาลจะต้องดำเนินการอย่างไร จะนำมาตรา 166 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัยด้วยหรือไม่ เนื่องจากคดีความผิดทางพินัยกฎหมายกำหนดให้การพิจารณาพิพากษาคดี ต้องคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเกินสมควร ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรศึกษาปัญหามาตรการทางกฎหมายกรณีโจทก์ขาดนัดในการพิจารณาคดีว่า ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดศาลจะต้องดำเนินการอย่างไร ให้ศาลยกฟ้อง หรือสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป เพื่อให้กฎหมายเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์ในคดีความผิดทางพินัย

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาตรา 32 วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีสิทธิอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 28 เงื่อนไขดังกล่าวต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้อุทธรณ์และสังคมโดยรวมในการรับภาระค่าใช้จ่ายประกอบกัน”¹⁰ โดยเงื่อนไขดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ข้อ 22 ซึ่งกำหนดว่า “ปัญหาข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ต้องเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลชั้นอุทธรณ์ควรวินิจฉัยปัญหาสำคัญดังกล่าว ให้รวมถึง กรณีดังต่อไปนี้

- (1) การโต้แย้งว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ของรัฐขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (2) การโต้แย้งว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับนี้
- (3) เมื่อคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกัน หรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา
- (4) คำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกามาก่อน
- (5) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายขัดกับ

⁹ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ข้อ 13.

¹⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาตรา 32 วรรคสอง.

คำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น

(6) เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างในอุทธรณ์แล้วอาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

(7) ปัญหาข้อกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ”¹¹

จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นว่า การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายในคดีความผิดทางพนัน ที่กำหนดให้คำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้อุทธรณ์และสังคมโดยรวมในการรับภาระค่าใช้จ่ายประกอบกัน โดยกำหนดเงื่อนไขการอุทธรณ์ไว้เพียง (1) – (7) นั้น ยังแสดงไม่ครอบคลุมว่าได้ให้ความเป็นธรรมกับจำเลยหรือไม่เพียงใด เนื่องจากจำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ได้เฉพาะ (1) – (7) เท่านั้น แต่ในกรณีที่จำเลยต้องถูกลงโทษปรับในอัตราที่สูงกลับไม่เข้าเงื่อนไขในการอุทธรณ์ ย่อมถือเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยในการอุทธรณ์หรือไม่ แม้กฎหมายคดีความผิดทางพนันจะมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ โดยให้คดีเสร็จไปจากศาลอย่างรวดเร็ว แต่การอุทธรณ์ก็ควรคำนึงถึงสิทธิและความเป็นธรรมของผู้อุทธรณ์ประกอบด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นควรศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์ในคดีความผิดทางพนันว่าเงื่อนไขการอุทธรณ์ตาม (1) – (7) เป็นธรรมกับจำเลยตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพนันหรือไม่

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการพิจารณาคดีในชั้นศาล ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพนัน พ.ศ. 2565 ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพนัน พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหามาตรการที่นำมาใช้กับจำเลยที่เป็นเด็กและเยาวชน

ผู้ศึกษาเสนอให้เพิ่มเติมความเป็นวรรณคดี ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพนัน พ.ศ. 2565 ข้อ 6 จากเดิมที่กำหนดว่า

“การพิจารณาคดีความผิดทางพนันให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับนี้และในกรณีที่ข้อบังคับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

¹¹ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน พ.ศ. 2566 ข้อ 22.

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาสำหรับคดีประเภทใดไว้เป็นการเฉพาะหากข้อหาตามฟ้องในคดีดังกล่าวมีความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย ให้นำวิธีพิจารณาตามข้อบังคับนี้ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวในส่วนที่เป็นความผิดทางพินัยเท่าที่จะทำได้

คดีความผิดทางพินัยที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวให้คำนึงถึงการคุ้มครองและการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ”

ให้เพิ่มเติมข้อความเป็นวรรคสี่ ดังนี้

“บทบัญญัติตามมาตรา 132 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มิให้นำมาใช้บังคับกับคดีว่าด้วยความผิดทางพินัย”

2. ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องของทนายความ

ผู้ศึกษาเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ข้อ 10 วรรคหนึ่ง จากเดิมที่กำหนดว่า

“จำเลยอาจแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนได้โดยแสดงหลักฐานการแต่งตั้งเป็นหนังสือต่อศาล”

แก้ไขเพิ่มเติมข้อความเป็น ดังนี้

“ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลยตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ ทั้งนี้ จำเลยอาจแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนได้โดยแสดงหลักฐานการแต่งตั้งเป็นหนังสือต่อศาล”

3. ปัญหามาตรการทางกฎหมายกรณีโจทก์ขาดนัดในการพิจารณาคดี

ผู้ศึกษาเสนอให้เพิ่มเติมความเป็นวรรคสี่ ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ข้อ 13 จากเดิมที่กำหนดว่า

“ถ้าจำเลยไม่ยื่นคำแถลงความประสงค์ในการต่อสู้คดีหรือไม่มาแถลงความประสงค์ในการต่อสู้คดีภายในกำหนดเวลาตามข้อ 12 หรือแถลงไม่ประสงค์ต่อสู้คดี ให้ศาลพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ ของรัฐและจะมีคำพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้

ถ้าจำเลยประสงค์ต่อสู้คดี ให้ศาลสอบถามจำเลยว่าประสงค์จะโต้แย้งในปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบพินัยหรือจำนวนค่าปรับเป็นพินัย จากนั้นให้ศาลพิจารณาว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานหรือไม่ หากเห็นว่าจำเป็นก็ให้โจทก์และจำเลยนำพยานหลักฐานเข้าสืบ

ในกรณีที่ต้องสืบพยานหลักฐาน ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว โดยแจ้งให้โจทก์และจำเลยมาศาลตามกำหนดนัดเพื่อพิจารณาและสืบพยานในวันเดียวกัน”

ให้เพิ่มเติมความเป็นวรรคสี่ ดังนี้

“ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องและให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีต่อไปตามรูปคดี”

4. ปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์ในคดีความผิดทางพินัย

ผู้ศึกษาเสนอให้เพิ่มเติม ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566 ที่ออกตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ข้อ 22 จากเดิมที่กำหนดว่า

“ปัญหาข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ต้องเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลชั้นอุทธรณ์ควรวินิจฉัยปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

(1) การโต้แย้งว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ของรัฐขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(2) การโต้แย้งว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับนี้

(3) เมื่อคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกัน หรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา

(4) คำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกามาก่อน

(5) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น

(6) เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างในอุทธรณ์แล้วอาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

(7) ปัญหาข้อกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ”

ให้เพิ่มเติมความในข้อบังคับ ดังนี้

“(8) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเป็นพินัยตั้งแต่ห้าหมื่นบาทขึ้นไป”

เอกสารอ้างอิง

ข้าราชการลาพักร้อน. คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2566.

ข้าราชการลาพักร้อน. ทำไมต้องปรับเป็นพินัย?. เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. [Online]. <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/589944>.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. 2566.